

Commissie Omgevingskwaliteit

Bezoekadres:
Weesperplein 8
(Vm. Stadstimmertuin 4)

Postbus 1409
1000 BK Amsterdam
www.crk.amsterdam.nl

Integrale Commissie Advies nr. 2024-18

Status: definitief

Onderwerp	Paradiso (2)
Datum	4 december 2024
Commissie	Robert Winkel (voorzitter), Dana Ponec, Irma van Oort, Do Janne Vermeulen, Hanneke Kijne, Freek Schmidt, Jeroen Ruitenbeek, Marten Wassmann
Ambtelijk adviseur	André Winder (M&A), Herman Zonderland (R&D)
Secretaris	Paul Rosenberg, Mirte Kooij
Toelichting	Gert Kwekkeboom, Rick ten Doeschate (Civic Architects)
Overige deelnemers	Eric-Jan de Rooij (Lingotto), Geert van Itallie, Fred Bond, Laurentine Pels Rijcken (Paradiso), , Kristof Houben (Braaksma en Roos), Jan van Ballegooijen (Crimson), Jana Crepon (Inside Outside), Margriet Lautenbach (Acoustic reflections), Dennis Slot (Theateradvies), Kristel Heijnen, Katja van den Hurk, Martijn de Graaf, Stephanie Lama Arrieta, Marlies van der Meijden (gem. Amsterdam)

Achtergrond

In 2023 is door de gemeente Amsterdam samen met Paradiso een verkenning gestart voor de transformatie en uitbreiding van Paradiso met als doel te komen tot een structurele en duurzame oplossing voor de knelpunten op het gebied van ruimte, logistiek en geluidsoverlast die met het huidige gebouw zijn verbonden.

Op 13 september 2023 is de verkenning naar de ruimtelijke inpassing gepresenteerd aan de Integrale Commissie. De commissie constateerde dat meerdere modellen denkbaar zijn en gaf mee dat een oplossing van de knelpunten, met respect voor het rijksmonument, belangen van bewoners en het groen in de singelgrachtzone, alleen mogelijk is met een integrale benadering waarbij gemeente en Paradiso samen optrekken. Zij gaf daarnaast aan veel belang te hechten aan de functie van het poppodium in dit gebouw en rekent deze functie tot de cultuurhistorische waarde van het monument.

In de zomer van 2024 is via een besloten aanbesteding een integraal ontwerpteam o.l.v. Civic Architects geselecteerd. De eerste resultaten van het ontwerpend onderzoek worden nu gedeeld met de Integrale Commissie.

De Commissie Omgevingskwaliteit adviseert de gemeente Amsterdam over de integrale kwaliteit van de fysieke leefomgeving: stedenbouw, architectuur, openbare ruimte, cultuurhistorie, duurzaam bouwen, welstand en monumenten

Vraagstelling

Welke kritische reflecties kan de commissie in dit stadium van het ontwerp onderzoek meegegeven ten behoeve van nadere uitwerking van de integrale inpassingsmodellen?

Advies

De commissie is positief over de vorderingen die zijn gemaakt sinds de bijeenkomst van september 2023 en heeft veel vertrouwen in het breed samengestelde ontwerpsteam waarin alle benodigde disciplines zijn vertegenwoordigd om deze buitengewoon complexe opdracht tot een goed einde te brengen. Het project heeft daardoor aan realisme gewonnen. Tegelijk maakt de uitwerking van het PvE in vier ruimtelijke modellen duidelijk dat het niet mogelijk is om alle gevraagde functies met respect voor de plek, het gebouw en de omwonenden in één ontwerp te bedienen. De commissie adviseert, in lijn met het vorige advies, om de vraag vanuit een ander perspectief te benaderen: wat is het maximale ruimtelijke laadvermogen van de plek en wat is programmatisch mogelijk binnen de grenzen die met de monumentenstatus van het bestaande gebouw zijn verbonden?

Rijksmonument

De geschiedenis als poppodium van de afgelopen vijftig jaar wordt nadrukkelijk tot de monumentwaarde van het gebouw gerekend. Maar dat wil niet zeggen dat het monument zich geheel moet voegen naar de akoestische eisen die aan een moderne concertzaal worden gesteld. De commissie ziet meer in een omgekeerde benadering waarbij met min of meer conventionele maatregelen, binnen de grenzen die het gebouw aangeeft, zoveel mogelijk akoestisch wordt geïsoleerd en dat de programmering van de grote zaal daarop wordt aangepast. Het is een onmogelijke opgave om binnen de context van het rijksmonument omstandigheden te creëren die vergelijkbaar zijn met moderne, speciaal voor popmuziek gebouwde zalen. De concurrentie met andere poppodia zal niet moeten liggen op het gebied van geluidsniveau, maar in het leesbaar houden van de geschiedenis en de bijzondere charme van het bestaande gebouw. Mogelijkheden voor aanvullende akoestische maatregelen ziet de commissie in de kap en de ramen. Verplaatsen van de kleine zaal (clubzaal) naar de nieuwbouw is een goede ingreep, die veel kan bijdragen aan het beperken van de overlast.

Volume

De vier getoonde modellen ogen te fors voor deze locatie waardoor een stedenbouwkundige inpassing bij voorbaat problematisch wordt. De modellen zijn bruikbaar om verschillende ruimtelijke oplossingen te verkennen en naast elkaar te leggen maar maken vooral duidelijk dat het programma te groot is voor deze bijzondere plek.

De indeling van de nieuwbouw wordt op het niveau van de kelder en de begane grond voor een flink deel bepaald door de logistiek van loading docks en bezoekersstromen. Wat kan helpen om deze knoop te vereenvoudigen is de vrachtwagentunnel onder de Stadhouderskade maar het realistisch gehalte daarvan is op dit moment niet groot. Het verder ondergronds brengen van een deel van het programma kan een oplossing bieden voor de ruimtenood op maaiveld maar heeft een negatief effect op de MPG-score en de CO₂-uitstoot van de nieuwbouw. Het is noodzakelijk om aspecten van duurzaam bouwen, die zijn vastgelegd in gemeentelijke ambities, van het begin

af aan mee te nemen in de weging tussen de verschillende ruimtelijke modellen. Het programma kan worden verkleind door het aantal loading docks te beperken en de kantoren te huisvesten in de geluidbelaste aangrenzende woningen aan het Max Euweplein. De mogelijkheid daarvan is eerder besproken met de investeerders van het naastgelegen complex. Het is jammer dat dit onderdeel van het plan nog niet verder is gebracht.

Modellen

In reactie op de getoonde modellen, die op dit moment nog het karakter hebben van een typologische studie, geeft de commissie mee dat model A en D geen doorzicht lijken te bieden naar een haalbaar plan. Een losstaand volume (B) sluit het beste aan op de reeks van villa's in het groen langs de singelgracht. Maar dit model heeft alleen zeggingskracht als de nieuwbouw zich in volume op een vergelijkbare manier verhoudt tot de andere schakels in het lint. Dat is nu nog niet het geval. De commissie kan zich ook voorstellen dat een los element door middel van een glazen tussenbouw gekoppeld wordt aan de oudbouw. Dat zou wellicht ook kunnen aan de zijde van het Max Euweplein waarmee deze ingreep ook daar kan bijdragen aan het oplossen van de geluidsproblematiek. De commissie geeft op voorhand mee dat zo een tussenlid alleen denkbaar is wanneer het in vorm, omvang en materialisering voldoende ondergeschikt is aan het monumentale hoofdgebouw.

Model C heeft door de gelijkvloerse entree het voordeel dat veel minder ruimte aan gangen en trappen verloren gaat en is daardoor als concept interessant. Onderzocht kan worden of een gefaseerde uitvoering mogelijk is, zodat bij voorbeeld in het huidige ontwerp rekening gehouden kan worden met een toekomstige tunnel onder de Stadhouderskade.

Singelgracht

Het gedeelte tussen het Rijksmuseum en het Max Euweplein is door het samengaan van de groene oevers met rijk vormgegeven bebouwing uit het vierde kwart van de 19de eeuw het mooiste stukje van de singelgrachtzone. De nieuwbouw van Paradiso moet zich op een positieve manier tot die kwaliteit verhouden. Dat kan alleen door meer vanuit de plek te ontwerpen en ruimte vrij te houden voor een landschappelijke inbedding van het gebouw. Het verleggen van de rooilijn naar de oever past niet in die benadering.

Amsterdam, 10 december 2024
Commissie Omgevingskwaliteit

Robert Winkel, voorzitter

Bijlage

Beleidskaders:

- 'Omgevingsvisie Amsterdam 2050. Een menselijke metropool'
- Bestemmingsplan Amsterdam Centrum
- Rijksbeschermd stadsgezicht Amsterdam binnen de Singelgracht
- Beleidskader monumenten

Aangeleverde stukken:

- 'Ontwerpend onderzoek 100 jaar Paradiso' (Civic Architects, 4-12-2024)
- 'Cultuur- en bouwhistorisch onderzoek Poppodium Paradiso' (Crimson historians and urbanists, nov. 2024)
- Aanbiedingsbrief SIOK (Paradiso, 27-11-2024)
- Notitie M&A t.b.v. SIOK (M&A, 4-12-2024)